

Obsah

PŘEDMLUVA	13
DILEMATA UČITELSTVÍ PŘEDMĚTU ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD	21
Díl I. – Péče o duši (O osobní identitu)	25
Člověk a svět (<i>Jaroslava Schlegelová</i>)	27
Člověk a svět. Vznik filozofie a její význam v životě člověka	29
Od mýtu k filozofii	34
Kdo je to filozof?	47
Od údivu k dalším kořenům filozofie. Skepse	51
Zasaženost absurditou světa a lidského údělu.	
O třetím kořenu filozofie	57
Jak můžeme vnitřně členit filozofii aneb disciplíny filozofie	59
Existuje filozofie jako povolání?	72
Jakých metod vlastně filozofové při své práci užívají?	76
Filozofie a ostatní oblasti lidské kultury	84
Člověk. Cesta filozofie k tematizaci problému člověka	93
Obraz člověka v antice v konfrontaci s obrazy člověka následujících epoch.	
Proměny myšlenkového paradigmatu	112
Co bychom měli vzít v úvahu (pro ty, kteří by rádi věděli více)	115
Námět 1. – Čteme si o Petru Aberlárdovi	119
Námět 2. – Aristotelův vliv na Tomáše Akvinského	120
Námět 3. – Malá lekce ze středověké mystiky	121
Vracíme se k bývalým autoritám	126
Námět k zamyšlení 1. – T. G. Masaryk (1850–1937)	127
Námět k zamyšlení 2. Emanuel Rádl (1873–1942)	127
Kantův odkaz moderní době: – Co je člověk?	135
Základy psychologie (porozumění mezilidským vztahům) (<i>Jaroslav Koťa</i>)	139
Psychologie jako samostatná věda	141
Jedinec a společnost v zorném poli sociální psychologie	142
Postoje	143
Vytváření postojů	146
Vliv přesvědčování (persuase) na změny postojů	148

Zdroje sdělení a zpráv	149
Vlastnosti sdělení	149
Vlastnosti příjemců sdělení	150
Vztah mezi postoji a chováním	153
Porozumění druhým lidem	154
Utváření dojmů o druhých lidech	156
Výklad příčin chování	157
Problémy v posuzování	160
Sociální vlivy	164
Konformita	164
Skupinový sebeklam	167
Vyhovování	170
Poslušnost	173
Předsudky a diskriminace	176
Sociální chování	178
Oblíbenost	178
Zamilovanost a láska	182
Vzestupy a pády vzájemné oblíbenosti a lásky	185
Rozpad vzájemných vztahů	188
Agresivita a prosociální chování	189
První teorie agresivního chování	191
Frustrační teorie agresivity	192
Agrese podle teorie sociálního učení	193
Pomoc druhým	195
Díl II. – Péče o obec (O polis)	199
Stát a národ (<i>Věra Jirásková</i>)	201
Pojem „národ“	203
Národní stát	204
Stát	205
Prvky moderního státu	206
Teorie vzniku státu	208
Formy státu	211
Náš stát	213
Ústavní základy formy vlády v ČR	213
Ústavní základy územní organizace ČR	214
Ústavní základy formy státního režimu v ČR	215
Občan a občanství	215
Občanství jako státní příslušnost	216
Historické aspekty českého občanství	217
České občanství dnes	219

Občanská práva a povinnosti	221
Právní základy státu	232
Ústava	232
Co předcházelo vzniku prvních psaných ústav	237
Obsah a cíle prvních psaných ústav	241
Ústavy 20. století	246
Charakteristické znaky moderní ústavy	248
Ústava České republiky	254
Hlavní úkoly Poslanecké sněmovny ČR	256
Hlavní úkoly Senátu ČR	258
Zákonodárny proces	260
Výkonná moc	262
Soudní moc	265
Ústavní soud	266
Občan a právo	270
Pojem civilizace	270
Normativní systémy společnosti a jejich vývoj	273
Právní kultura	276
Evropská právní kultura	278
Evropský (kontinentální) typ právní kultury	280
Systém práva	281
Právo	285
Důležité pojmy práva	288
Právní norma	288
Právní vztahy	289
Právní úkon	289
Právní událost	291
Subjekty právního vztahu	291
Fyzické osoby	292
Právnícké osoby	293
Zákonnost	294
Právní vědomí	295
Metodika ke kapitole „Stát a národ“	296
Občan a demokracie (<i>Miroslav Purkrábek</i>)	331
Demokracie	333
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	333
Co je demokracie	334
Hlavní způsoby a formy demokratické kontroly státní moci	338
Politika a politické subjekty	343
Vymezení politiky	343
Politické strany	349
Vznik novodobých politických stran	353
Ideologie, ideologické proudy	357

Základy makroekonomie (<i>Vít Prokeš</i>)	379
Úvod do ekonomie	381
Ekonomie: věda alternativ a kompromisů	382
O čem je ekonomie?	383
Co jsou ony zmiňované vzácné výrobní zdroje	386
Křivka produkčních možností	389
Shrnutí	391
Nabídka a poptávka na trhu	393
Dokonalá konkurence	393
Poptávka	394
Nabídka	399
Rovnováha na trhu	402
Regulované ceny	406
Shrnutí	407
Témata do diskuse	408
Ekonomická organizace společnosti	409
Základní přehled soukromého tržního systému	409
Ekonomický koloběh	410
Jak řeší soukromý tržní systém tři základní ekonomické otázky	412
Jak řeší direktivně plánovaný systém tři základní otázky	414
Smíšená ekonomika	416
Shrnutí	417
Témata do diskuse	418
Růst, hospodářský cyklus	419
O čem je studie makroekonomie	419
Měření hrubého domácího produktu	421
Měření inflace	425
Měření nezaměstnanosti	429
Úvod do hospodářského cyklu	430
Shrnutí	432
Témata do diskuse	433
Agregátní nabídka a poptávka	434
Klasická ekonomie a keynesiánská revoluce	434
Určující faktory spotřeby, úspor a investic	438
Spotřeba	438
Agregátní poptávka	441
Agregátní nabídka	442
Rovnovážná úroveň HDP	443
Problémy rovnováhy HDP	444
Shrnutí	446
Témata do diskuse	447
Fiskální politika	447
Složky agregátní poptávky	448
Rovnováha	449
Základy fiskální politiky	450

Prorůstová (expanzivní) fiskální politika	450
Daně	455
Restriktivní fiskální politika	457
Vyrovnaný nebo nevyrovnaný rozpočet?	459
Shrnutí	459
Témata do diskuse	460
Peníze a bankovníctví	461
Použití peněz	461
Peněžní zásoba	463
Vznik peněz	464
Makroekonomická role bank	468
Shrnutí	470
Témata do diskuse	471
Monetární politika	471
Česká národní banka	473
Nástroje monetární politiky	474
Posuny agregátní poptávky	479
Prorůstová (expanzivní) politika	480
Restriktivní politika	480
Omezení monetární politiky	481
Shrnutí	484
Témata do diskuse	486
Teorie a realita	486
Politicko-ekonomické nástroje	487
Idealizované použití	490
Proč se někdy nedaří?	493
Shrnutí	499
Témata do diskuse	500

Díl III. – Péče o jazyk a komunikaci
(Péče o logos jako smysluplnou řeč) 503

Péče o jazyk a komunikaci
(komunikace v diferentním světě) *Ilona Semrádová* 505

Úvod 509

Pojetí světa jako světa diferentního 511

Sociokulturní změna přelomu tisíciletí 515

Změna paradigmatu 521

 Problematičnost instatního vědění 522

 Polarity postmodernity a paradigma komunikace 526

Vzdělání, výchova, komunikace 535

Kyberprostor a komunikace 545

K filozofii jazyka. Srovnání přístupů k jazyku a řeči	558
Úvahy o jazyce	563
Práce s texty	569
Mozaika otázek, úkolů, námětů k zamyšlení, diskusí	583
Přílohy	591
Příloha 1 Deset tisíc Čechů žije v Matrixu	591
Příloha 2 Blogy	594
Příloha 3 Doplnující informativní texty	599
Příloha 4 Doplnující informativní texty	601
Příloha 5 Mozaika textů	608
Příloha 6 Slovníček vybraných cizích slov	648

Díl IV. – Vztah ke světu jako celku 651

Filozofie (Jaroslava Pešková)	653
---	-----

I. Filozofie jako péče o „svět vcelku“, péče o transcenci 655

Filozofie jako láska k moudrosti	656
Filozofické pojetí lásky	656
Moudrost jako téma filozofie	656

Vymezení předmětu filozofie v novověku 657

Cesta k paradigmatu subjekt-objekt	657
Kantova transcendentální filozofie	658
Novověké pojetí předpokladů lidské svobody	658
Předpoklady lidské odpovědnosti	658
Problém distance a ontologické diference	659
Rozdíl přirozeného a teoretického postoje	660
Filozofie jako péče o duši	661
Pojetí vztahu člověka a světa ve filozofii 20. století	663
Filozofické pojetí celku v souvislosti s tématem „světa vcelku“	664
Pojetí světa u Heideggera a Husserla	665
Pohled na diferentní – rozrůzněný – obraz světa a jeho výpovědní hodnotu	665
Závěr	665

Příloha I. – Přirozený životní postoj a postoj teoretický 668

Příloha II. – Vše pro krásu 675

Příloha III. – Základní pojmy filozofie výchovy 678

II. Věda a filozofie 691

Co je věda a vědění	692
Historie evropské vědy a vědění ve vztahu k filozofii	693
Svět vědy je světem předmětů	696
Obecnost vědy	697
Exaktnost vědy	699

III. Člověk ve vztahu k celku světa	703
Člověk a transcendence	703
Člověk jako bytost biosociální a historická	704
Člověk a změna – člověk jako bytost historická	710
Problém identity	713
Příloha – Problematika tělesnosti (Jak člověk nemocí či stavem dochází k jinakosti v pohledu na svět)	717
Etika (Jaroslava Schlegelová)	723
Etika – Filozofické základy etiky	725
Co je to vlastně „etika“ a proč by se jí měl člověk zabývat?	725
Zlaté pravidlo mravnosti	730
Empatie	732
Jak se konstituovala morálka v dějinách?	734
Další vývoj morální regulace	739
Morálka ctnosti v homérských eposech	740
Přechod od mýtu k logu – konstituování základů antické etiky	741
Vrchol antické etiky – Aristotelés a jeho eudaimonismus	742
Vrcholy evropské tradice novověku.	
Cesta k mravní autonomii člověka	748
Praktická (morální) filozofie Immanuela Kanta	749
Proč by měl člověk chtít být morálním?	753
Mimo dobro a zlo – Friedrich Nietzsche	764
Z úpadku kultury k etice úcty k životu – cesta Alberta Schweitzera	774
Pokračování etického diskursu ve 20. století – Člověk revoltující a milující	
Erich Fromm (1900–1980)	784
Přemýšlíme s E. Frommem	789
Etika v technologickém a informačním věku?	790
Pozvání do estetiky (<i>Hana Rýdlová</i>)	797
Filozofie a estetika	800
Krása jako pojmenování pro libost ze splnění estetické normy	802
Krása jako vlastnost věcí a jevů, jako vlastnost světa vcelku	808
Krása jako vhodnost, užitečnost, účelnost	818
Krása jako manifestace dobra	828
Krása a pravda	833
Krása jako cesta ke svobodě a celostnému lidství	842

